

مطالعه تجربی چگالش قطره‌ای بر روی سطوح آب‌گریز شده با استفاده از فرآیند الکترونشست تک‌مرحله‌ای

حمیدرضا طالش بهرامی، علیرضا عزیزی، حمید صفاری*

دانشکده مهندسی مکانیک، دانشگاه علم و صنعت ایران، تهران، ایران.

تاریخچه داوری:

دریافت: ۱۳۹۷/۰۵/۱۱

بازنگری: ۱۳۹۷/۰۹/۲۹

پذیرش: ۱۳۹۷/۱۰/۰۶

ارائه آنلاین: ۱۳۹۷/۱۱/۰۸

كلمات کلیدی:

چگالش قطره‌ای

سطوح آب‌گریز

خودچیش یافته‌گی

الکترونشست

تغییر فاز.

خلاصه: چگالش قطره‌ای بر روی سطوح آب‌گریز و ابرآب‌گریز اتفاق می‌افتد. میزان انتقال حرارت چگالش قطره‌ای وابستگی بسیار زیادی به نحوی آماده‌سازی سطح آب‌گریز دارد. دو مشخصه‌ی اصلی سطوح آب‌گریز وجود میکرو-نانوساختارها و انرژی سطحی پائین آن‌ها است. در این مقاله از روش الکترونشست تک‌مرحله‌ای برای ایجاد میکرو-نانو ساختارها بر روی نمونه‌ی مسی و پوشش تک‌لایه‌ی خودچیش یافته‌ی ۱-اکتاند کان‌تیول به عنوان گاهنده‌ی انرژی سطحی به منظور استفاده در فرآیند چگالش قطره‌ای استفاده شده است. بدین منظور اثر پارامترهای مختلف نظیر شدت جریان سلول الکتروشیمیابی و زمان فرآیند الکترونشست بر میزان انتقال حرارت چگالش قطره‌ای در یک دستگاه چگالش که برای این کار توسعه داده شده، مورد بررسی قرار گرفتند. سطح نمونه‌ها با عکس میکروسکوپ الکترونی و آنالیز پراش اشعه ایکس تحلیل شدند. نتایج نشان می‌دهد که میکرو-نانوساختارهایی از جنس مس ضمن فرآیند الکترونشست بر روی سطح به وجود آمده است. از نتایج مشخص شد که زمان و شدت جریان تأثیر مثبتی بر روی انتقال حرارت چگالش قطره‌ای دارند. به طوری که سطوح تهیه شده با زمان‌های پائین الکترونشست (۱۵ و ۴۵ ثانیه) انتقال حرارت چگالش قطره‌ای بدتر از چگالش لایه‌ای و برای زمان‌های زیاد (۱۳۵ ثانیه) الکترونشست انتقال حرارت چگالش قطره‌ای در محدوده اختلاف دماهای کمتر ۱۰ کلوین در حدود ۲ تا ۴ برابر بیشتر از چگالش لایه‌ای است.

۱- مقدمه

جزا بر روی سطح ظاهرشده، سطح را تا حدودی تر می‌کنند و به خاطر جمعیت بسیار زیاد قطرات، آن‌ها به هم می‌پیوندند و تشکیل یک لایه‌ی مایع پیوسته بر روی سطح می‌دهند. این لایه‌ی مایع در اثر گرانش و یا تنش برشی ناشی از حرکت بخار از روی سطح آن، نازک شده و یا زدوده می‌شود. در حالی که در چگالش قطره‌ای، بخار به صورت قطراتی مجزا با ابعاد مختلف (از مقیاس نانومتر تا میلی‌متر) به صورت کاملاً تصادفی روی سطح تشکیل می‌شوند. مکانیسم تشکیل، فاصله و تعداد قطره‌ها در فرآیند چگالش قطره‌ای به گونه‌ای است که تمامی قطرات قادر نیستند هم‌زمان به هم پیوسته و یک لایه‌ی مایع تشکیل دهنند. در چگالش قطره‌ای، بر روی سطح غیر افقی با گذشت زمان، قطرات مجزا در اثر استمرار چگالش مستقیم و یا ترکیب با سایر قطرات به اندازه‌ای بزرگ می‌شوند که می‌توانند با غلبه‌ی نیروی گرانش بر کشش سطحی، سطح را ترک کنند. این قطرات لغزان در مسیر خود سایر قطرات ریز و درشت را نیز جاروب می‌کنند. بدین ترتیب فضاهای خالی و عاری از قطره بر روی سطح ایجاد شده و بخار با سطح، تماس مستقیم برقرار می‌کند. در این حالت قطرات

بهبود فرآیندهای انتقال حرارت همراه با تغییر فاز نظیر چگالش و جوشش به دلیل ظرفیت بسیار بالای انتقال حرارتی و کاربردهای مختلفی که در صنایع مختلف دارند [۱-۳]، همواره مورد توجه محققان بوده است. فرآیند چگالش، کاربردهای گسترده‌ای در صنایع تولید توان، تبرید، صنایع انرژی هسته‌ای، تهویه مطبوع، کندانسورهای بازیافت حرارت و غیره دارند [۴ و ۵]. بازده این فرآیندها به مقدار خیلی زیادی به نحوی انجام چگالش بر روی سطح بستگی دارد. چگالش بر روی سطح به دو صورت لایه‌ای و قطره‌ای انجام می‌شود. در چگالش لایه‌ای، لایه‌ای از مایع چگالش یافته کل سطح را می‌پوشاند در حالی که در چگالش قطره‌ای، قطرات به صورت مجزا با ابعاد بسیار متنوع بر روی سطح پراکنده می‌شوند. به دلیل قابلیت هدایت حرارتی پایین مایع چگالش یافته در چگالش لایه‌ای، ظرفیت انتقال حرارت این رژیم بسیار پایین‌تر از چگالش قطره‌ای است [۶]. در فرآیند چگالش لایه‌ای نیز به محض تماس بخار با سطح سرد، ابتدا قطراتی

* نویسنده عهددار مکاتبات ir.saffari@iust.ac.ir

آب‌گریزی است. زارعی و همکاران [۱۱] در یک کار تحلیلی اثر شکل میکرو-نانوساختارهای مختلف بر روی انتقال حرارت چگالش قطره‌ای را مورد بررسی قرار دادند. آن‌ها نشان دادند که با تنظیم شکل میکرو-نانو ساختارها می‌توان انتقال حرارت چگالش قطره‌ای را بین ۲/۵ تا ۴/۵ برابر بهبود داد.

روش‌های گوناگونی همانند اکسیداسیون [۱۲] و یا اچینگ [۱۳] تاکنون برای ایجاد میکرو-نانو ساختارها و خاصیت آب‌گریزی مصنوعی بر روی فلزات صنعتی مورد استفاده قرار داده شده است. با این حال روش‌های مبتنی بر تکنیک‌های الکتروشیمیایی مانند روش الکترونشست از برتری ویژه‌ای برخوردار هستند. به کمک این روش‌ها می‌توان با دقت و انعطاف‌پذیری ویژه‌ای میکرو-نانوساختارهای مورد نیاز برای ایجاد آب‌گریزی را تولید کرد [۱۴]. افزون بر این، روش‌های الکتروشیمیایی عمدتاً دوستدار محیط زیست هستند [۱۵] و با هزینه بسیار کم و حتی بر روی سطح بسیار پیچیده نیز به سادگی قابل انجام هستند.

ژی و همکاران [۱۶] از روش الکترونشست برای ایجاد آب‌گریزی بر روی مس استفاده کردند. آن‌ها نشان دادن درصورتی که فرآیند الکترونشست در چگالی جریان بسیار بالا صورت گیرد، بدون نیاز به فرآیند کاهش انرژی سطحی می‌توان سطوح آب‌گریز تولید کرد. البته آن‌ها تأکید کردند که آب‌گریزی به وجود آمده ضمن این فرآیند یک حالت شبیه‌پایدار کیسی^۲ برای قطره به وجود می‌آورد. چن و همکاران [۱۷] نیز از روش الکترونشست با الکتروولیتی شامل ترکیبات اسیدهای چرب و کلرید نیکل، موفق به تولید سطوح ابرآب‌گریز نیکلی در یک مرحله شدند. آن‌ها حداکثر زاویه تماس را ۱۶۴ درجه و حداقل زاویه لغزش را ۲ درجه گزارش نمودند که نشان می‌دهد سطوح ساخته شده با این روش به شدت آب‌گریز هستند.

یکی از روش‌های کاهش انرژی سطحی استفاده از روش خودآرایی یا خودچیدمانی^۳ در ایجاد پوشش است. روش خودچیدمانی یکی از روش‌های ساخت مواد است که در آن اجزای مختلف (چه به صورت تک‌به‌تک و چه به صورت متصل بهم) به صورت خودبه‌خود، ساختار بهم‌پیوسته‌ی منظمی را تشکیل می‌دهند. در دنیای نانو، روش خود چیدمانی از جمله روش‌های ساخت پایین به بالا است که در آن اتم‌ها یا مولکول‌ها با ارتباطات فیزیکی یا شیمیایی، خود را به شکل یک

ریز مجدداً در محل‌های جاروب شده جوانه زده و بدین ترتیب بخار با از دست دادن گرمای نهان چگالیده می‌شود. در چگالش لایه‌ای، لایه‌ی مایع کل سطح را می‌پوشاند و با حرکت در اثر نیروی گرانش بر ضخامت آن افروده می‌شود؛ درحالی که ابعاد قطره در چگالش قطره‌ای معمولاً محدود بوده و با توجه به کشش سطحی، نیروی گرانش و یا تنش برشی ناشی از حرکت بخار تعیین می‌شود [۷]. ابعاد قطره فقط تابعی از عوامل ذکر شده بوده و مستقل از موقعیت قطره بر روی یک صفحه‌ی تخت است. با توجه به محدود بودن ابعاد قطره و نرخ بالای جاروب مایع چگالش یافته در چگالش قطره‌ای، نرخ انتقال حرارت در این رژیم بسیار بالاتر از چگالش لایه‌ای است. بدین ترتیب چگالش قطره‌ای با توجه به نرخ بیشتر چگالش و ضریب انتقال حرارت بالاتر بر چگالش لایه‌ای ترجیح داده می‌شود. طی سال‌های گذشته بسیاری از مقالات به صورت عددی و تجربی انتقال حرارت چگالش قطره‌ای و مکانیسم‌های مرتبط با آن را بررسی کرده‌اند. به عنوان مثال برومندی براتی و همکاران [۸] اخیراً چگالش قطره‌ای را به کمک عکس‌برداری با دوربین‌های پرسرعت بررسی کرده و اثر دمای سطح و چگالی سایت‌های هسته‌زایی^۱ بر روی توزیع قطرات را مطالعه نمودند. پنگ و همکاران [۹] چگالش قطره‌ای نانوسیال CuO-R141b درون یک لوله عمودی صاف را بررسی کردند. آن‌ها اثر پارامترهای مختلف نظری اختلاف دماهای مختلف سطح و سیال و دبی جریان بر روی چگالش قطره‌ای را مطالعه نمودند. آن‌ها نشان دادند که با افروden یک درصد نانوذره به سیال پایه، انتقال حرارت در حدود ۴۰ درصد بهبود پیدا می‌کند. طالش بهرامی و همکاران [۱۰] چگالش قطره‌ای نانوسیال بر روی یک سطح شبیه‌دار را مطالعه نمودند. آن‌ها نشان دادند که ضریب انتقال حرارت در حالت صفحه عمودی بیشترین مقدار است و با کاهش شبیه صفحه از حالت قائم، به دلیل کاهش سرعت زدوده شدن قطره‌ها ضریب انتقال حرارت کاهش می‌یابد. چگالش قطره‌ای بر روی سطوح آب‌گریز و ابرآب‌گریز پدیدار می‌شود. به همین دلیل اولین گام در دستیابی و مطالعه چگالش قطره‌ای طراحی و ساخت سطوح آب‌گریز است. روش‌های مختلفی برای ایجاد سطوح آب‌گریز و ابرآب‌گریز در منابع و مقالات مطرح شده‌اند. تحقیقات آزمایشگاهی اخیر بیشتر مبتنی بر روش‌های دو مرحله‌ای شامل تولید زبری در ابعاد میکرو و نانو سپس کاهش انرژی سطحی به منظور ایجاد

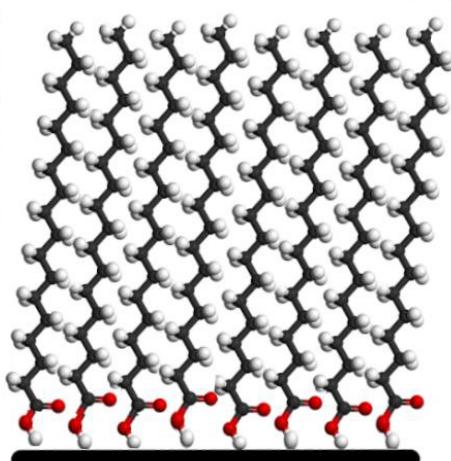
2 Meta-stable state Cassie

3 Self-assembly

1 Nucleation site density

حاصل از پوشش اکتادسیل مرکاپتان^۶ انرژی سطحی بسیار پایین، ضخامت بسیار کم (در حدود ۱۰-۱۵ آنگستروم) و پایداری خوبی در شرایط چگالشی دارد [۲۱]. ضخامت تکلایه‌ی خودچینش یافته استئاریک اسید در حدود ۱۰-۳۰ آنگستروم است [۲۲]. ضخامت بسیار کم این پوشش‌ها، آن‌ها را به عنوان یک انتخاب خوب برای استفاده در ایجاد چگالش قطره‌ای مطرح می‌کند.

تحقیقات متعددی با استفاده از تکلایه‌ی خودچینش یافته برای ایجاد آب‌گریزی و مطالعه چگالش قطره‌ای انجام شده است. به عنوان مثال یین و همکاران [۲۳] ابتدا عملیات اچینگ بر روی سطوح آلومینیومی را با یک روش مناسب انجام داده و سپس اثر پوشش‌های مختلف نظیر پرفلورو آکریل تری اتوکسی سیلان^۷، پالمتیک اسید و لاستیک سیلیکونی^۸ بر روی چگالش قطره‌ای را مورد مطالعه قرار دادند. نتایج آن‌ها نشان داد که دو پوشش اول در دماهای بالا عملکرد بهتری نسبت به پوشش سوم دارند. دس و همکاران [۱۹] از پوشش خود چینش یافته هگزا دکان تیول^۹ بر روی فلزاتی نظیر طلا، مس و آلیاژ نیکل-مس برای ایجاد سطح آب‌گریز به منظور مطالعه در چگالش قطره‌ای استفاده کردند. این مطالعه از یک روش تک مرحله‌ای برای ایجاد پوشش‌دهی استفاده کرده و نتایج آن نشان می‌دهد که سطوح پوشش داده شده طلا انتقال حرارت را در حدود چهار برابر و سطوح پوشش داده شده مس و آلیاژ مس-نیکل انتقال حرارت را در حدود ۵ برابر نسبت به چگالش لایه‌ای بهبود می‌دهند. ینگ و ژو^{۱۰} [۲۲] از دو روش پوشش‌دهی شامل پوشش‌دهی با تفلون و پوشش‌دهی با تک لایه خودچینش یافته بهینیک اسید^{۱۱} برای آب‌گریزسازی سطوح نیکلی در مطالعه چگالش قطره‌ای استفاده کردند. نتایج آن‌ها نشان می‌دهد که تکلایه‌ی خود چینش یافته به دلیل مقاومت حرارتی پایین‌تر عملکرد بهتری در چگالش قطره‌ای دارد. توریسین^{۱۲} و همکاران [۲۴] ابتدا با استفاده از روش اکسیداسیون بر روی سطوح مس، زبری به وجود آورده و سپس انرژی سطحی آن‌ها را با استفاده پرفلورو درکان تیول کاهش دادند. چن^{۱۳} و همکاران [۲۵] برای مطالعه چگالش

شکل ۱- شماتیک آرایش مولکول‌های تکلایه‌ی خودچینش یافته بر روی سطح
Fig. 1. The schematic of the self-assembled molecule arrangement on the surface

ساختار منظم نانومتری در می‌آورند. با این روش می‌توان ساختارهای منظم مولکولی و همچنین سازه‌های نانومتری را با دقت بالا و در زمان کوتاه ساخت [۱۸]. در مبحث آب‌گریزسازی و چگالش قطره‌ای نیز از روش تک لایه خودچینش یافته (سم)^۱ برای کاهش انرژی سطحی استفاده می‌شود. سم از یک دنباله آب‌گریز به سمت خارج صفحه و یک لیگاند^۲ چسبیده به سطح تشکیل شده است (شکل ۱). یکی از مزایای روش گفته شده این است که لایه تشکیل شده بر روی سطح بهدلیل ضخامت ناچیز، مقاومت حرارتی قابل توجهی ندارد [۱۹]. بدین ترتیب در مقایسه با روش‌های پوشش‌دهی دیگر، روش تک لایه‌ی خود چینش یافته یک گزینه‌ی ایده‌آل به منظور اهداف انتقال حرارتی است. تاکنون سمهای مختلفی در تحقیقات مورد استفاده قرار گرفته‌اند که از آن جمله می‌توان تیول^۳ (لیگاندهای سولفور مبنا) و سیلان^۴ (لیگاندهای سیلیکون مبنا) را نام برد که دنباله‌هایی شامل هیدروژن و فلور داشته و تمایل به جذب به فلزات یا اکسید فلزات دارند و به راحتی بر روی آن‌ها می‌نشینند [۲۰]. از دیگر سمهای مورد استفاده برای بهبود آب‌گریزی سطح می‌توان به کربوکسیلیک^۵ اسیدها اشاره کرد. کربوکسیلیک اسیدها با سطح پیوند هیدروژنی برقرار می‌کنند، در حالی که تیول‌ها با سطح پیوند کووالانسی تشکیل می‌دهند و بدین ترتیب معمولاً پوشش‌های تیول‌دار پایداری بیشتری نسبت به کربوکسیلیک اسیدها دارند. تک لایه خودچینش یافته

6 1-Octadecyl Mercaptan

7 Perfluoroalkyltriethoxysilanes

8 Vulcanizing silicone rubber

9 Hexadecylthiol

10 Yang and Gu

11 Behenic acid

12 Torresin

13 Chen

1 Self-Assembled Monolayers (SAM)

2 Ligand

3 Thiol

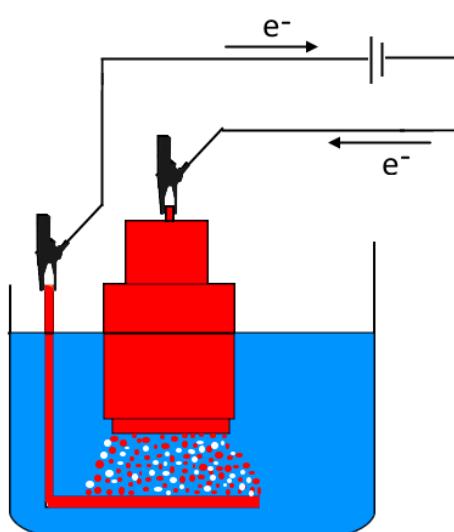
4 Silane

5 Carboxylic acid

نظیر زمان فرآیند و نیز شدت جریان در فرآیند الکترونیشست بر روی انتقال حرارت چگالش قطره‌ای مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۲- فرآیند الکترونیشست

طرحواره فرآیند الکترونیشست در شکل ۲ نشان داده شده است. در این شکل یک سلول الکتروشیمیایی دیده می‌شود که کاتد (نمونه) و آند هردو از جنس مس هستند. الکتروولیت از محلول آبی مس سولفات با غلظت 4% مول بر لیتر در نظر گرفته شده است. هرچند افزودن مقداری سولفوریک اسید می‌تواند قابلیت هدایت الکتریکی الکتروولیت را زیاد کند [۲۶]، اما برای پیشگیری از صدمات احتمالی به آزمایش‌گر و همچنین مشکلات زیست محیطی ناشی از تبخیر اسید، از این موضوع صرف‌نظر شده است. همان‌طوری که در شکل دیده می‌شود مساحت آند بسیار بزرگ‌تر از کاتد در نظر گرفته شده تا فرآیند الکترونیشست بر روی کاتد به صورت یکنواخت‌تری صورت بگیرد. نمک مس سولفات در اثر حل شدن در آب به یون‌های مس دو بار مثبت و سولفات تجزیه می‌شود. یون مس و هیدروژن محلول در آب می‌توانند با گرفتن الکترون در کاتد به مس جامد و مولکول هیدروژن کاهش یابند. کاتد و آند به یک منبع ولتاژ مستقیم خارجی وصل می‌شوند تا مدار الکتریکی با مشارکت الکتروولیت بسته شود. کلیه‌ی آزمایش‌ها در دمای محیط انجام می‌شود. زمان و شدت جریان با توجه به شرایط آزمایش ممکن است متفاوت باشد و از موضوعات مورد بحث این مطالعه است.

شکل ۲. طرحواره فرآیند الکترونیشست

Fig. 2. The schematic view of the electrodeposition process

قطرهای ابتدا به کمک روش اکسیداسیون بر روی سطح زبری ایجاد کرده و سپس انرژی سطحی را به کمک اکتادکان‌تیول^۱ (اکتادسیل مرکاپتان) کاهش دادند. ملاحظه می‌شود که از روش‌ها و پوشش‌های مختلفی برای پوشش‌دهی سطح به منظور مطالعه‌ی چگالش قطره‌ای استفاده شده است. از میان این روش‌ها عمدتاً پوشش‌های مبتنی بر کربوکسیلیک اسیدها و تیول‌ها مورد اقبال بیشتری قرار گرفته شده است.

از مرور منابع فوق به طور خلاصه می‌توان این گونه نتیجه‌گیری کرد که مطالعه انتقال حرارت چگالش قطره‌ای به خاطر ظرفیت بالای انتقال حرارت از اهمیت بسیاری برخوردار است. برای ایجاد چگالش قطره‌ای در گام اول باید سطوح آب‌گریز یا ابرآب‌گریز داشت. با توجه به اینکه فلزات صنعتی ذاتاً آب‌دوست هستند، بنابراین برای ایجاد خاصیت آب‌گریزی مصنوعی باید ابتدا آن‌ها را در ابعاد میکرو-نانو زیر کرده و سپس انرژی سطحی آن‌ها را کاهش داد. مطالعات زیادی بر روی پوشش‌های مختلف و سطوح با جنس‌های مختلف انجام شده است. به طور کلی می‌توان نتیجه گرفت که پوشش‌های تک‌لایه‌ی خودچینش یافته به خاطر ضخامت و مقاومت هدایت حرارتی پایین گزینه بسیار خوبی برای ایجاد چگالش قطره‌ای هستند. همچنین از روش‌های متنوعی برای ایجاد زبری موردنیاز در شکل‌گیری آب‌گریزی استفاده شده است. با این حال، اگرچه که روش‌های الکتروشیمیایی از انعطاف‌پذیری و کنترل‌پذیری بالایی در ساخت میکرو-نانوساختارهای موردنیاز برای ایجاد آب‌گریزی دارند، اما مطالعات در زمینه به کار گیری این روش‌ها در ایجاد چگالش قطره‌ای بسیار محدود بوده است.

هدف از این تحقیق مطالعه‌ی تجربی استفاده از فرآیند الکترونیشست برای تولید زبری‌های لازم برای تولید سطوح آب‌گریز به منظور استفاده در فرآیند چگالش قطره‌ای است. در فرآیند الکترونیشست هر دو الکترود آند و کاتد از جنس مس هستند و کاتد به عنوان قطعه کار مورد استفاده قرار می‌گیرد. برای کاهش انرژی سطحی نیز از یک تک‌لایه‌ی خود چینش یافته (با استفاده از محلول اتانول و ۱-اکتا دکان‌تیول) استفاده می‌شود. برای تحلیل خواص سطوح زبر شده از عکس میکروسکوپ الکترونی^۲ و تحلیل پراش اشعه ایکس^۳ استفاده خواهد شد. همچنین اثر پارامترهای موثر در فرآیند الکترونیشست

1 n-octadecanethiol

2 Scanning Electron microscopy

3 X ray diffraction analysis

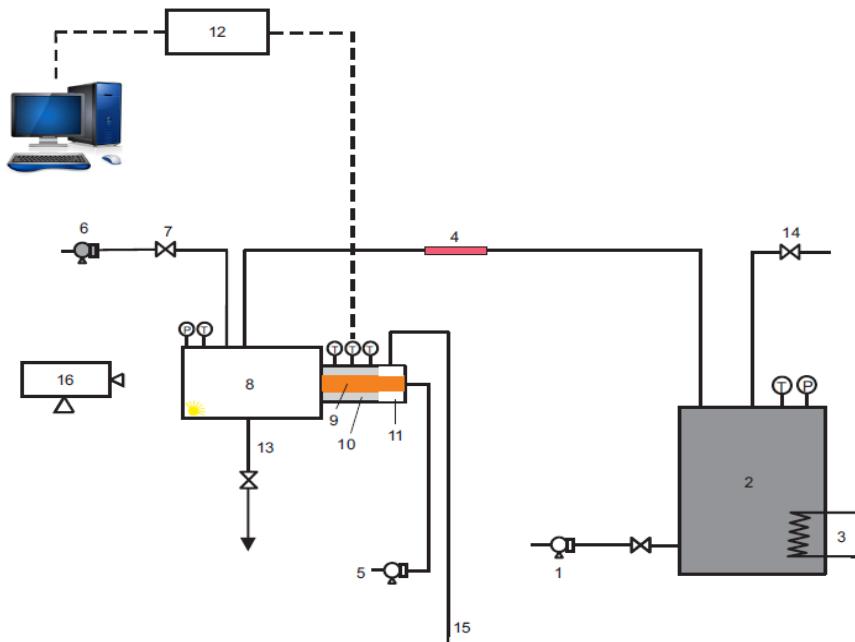
می شود. بخار آب پس از تولید در دیگ بخار و پس از گذر از یک شیر سوزنی از یک گرمکن (شماره ۴) عبور داده می شود تا افت دمای بخار در مسیر جبران شود. سپس بخار وارد محفظه آزمایش مقطع شماره ۸ می شود. بخار بر روی پیشانی نمونه مسی (شماره ۹) چگالش یافته و مایع چگالش یافته ای اضافی از مسیر زیرین محفظه آزمایش (شماره ۱۳) خارج می شود. برای اطمینان از این بودن دستگاه یک شیر تخلیه اضطراری ۲/۵ بار (شماره ۱۴) بر روی دیگ بخار در نظر گرفته شده که در صورت باز شدن، بخار را از مسیر مخصوص (ادامه مسیر شماره ۱۴) از دیگ بخار خارج می کند. آب خنک کن از مسیر طراحی شده (شماره ۵) به مقطع خنک کن (شماره ۱۵) خارج می شود. لازم به ذکر است که تمامی اجزای دستگاه قبل از آزمایش توسط پمپ خلا (شماره ۶) از گازهای غیرقابل چگالش پاک می شود. یک شیر یک طرفه (شماره ۷) برای جلوگیری از برگشت گازهای غیرقابل چگالشی که توسط پمپ خلا مکیده شده اند تعییه شده است.

بخار آب در قسمت آزمایش (شماره ۸) بر روی پیشانی نمونه

۱-۲- روش آزمایش و مشخصات دستگاه آزمون چگالش

جزئیات دستگاه چگالش در شکل ۳ نشان داده شده است. دستگاه از سه بخش اصلی شامل محفظه آزمایش، دیگ بخار و بخش خنکسازی تشکیل شده است. بخار اشباع در دیگ توسط یک گرمکن ۲۵۰۰ واتی از نوع مغروق در روغن^۱ تولید می شود. محفظه آزمایش از جنس فولاد زنگنزن ساخته شده است. سرعت بخار در محفظه آزمایش در حدود ۰/۱ متر بر ثانیه است که با داشتن توان گرمکن و سطح مقطع محفظه آزمایش به طور تقریبی محاسبه شده است. یک دریچه بر روی محفظه آزمایش جهت مشاهده فرآیند چگالش و نیز عکس برداری تعییه شده است. برای جلوگیری از تشکیل مایع چگالش یافته بر روی دریچه، از سیم های مقاومتی با ولتاژ مستقیم استفاده می شود. همچنین برای جلوگیری از وقوع چگالش، مسیر انتقال بخار از دیگ تا محفظه آزمایش عایق کاری شده است. مایع چگالش یافته نیز به همراه بخار از زیر محفظه خارج می شود.

روش کار دستگاه به این صورت است که مطابق شکل ۳ سیال آزمون که در این پژوهش آب است، از مقطع شماره ۱ وارد دیگ بخار (شماره ۲) شده و به وسیله ی گرمکن مغروق (شماره ۳)، تبخیر

-۱-۳

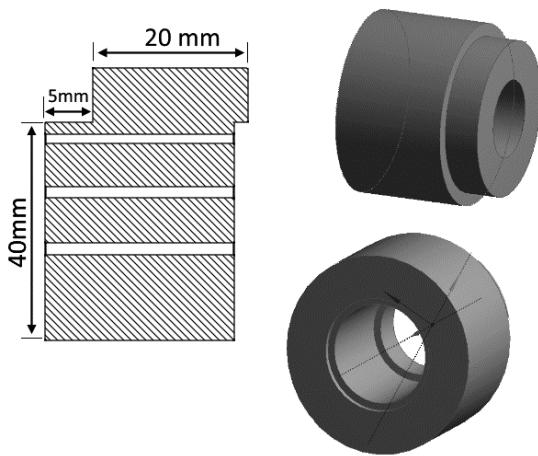
شکل ۳. طرح واره دستگاه آزمون چگالش؛ ۱- پمپ آب ورودی به دیگ بخار، ۲- دیگ بخار، ۳- گرمکن مغروق در آب، ۴- گرمکن بخار، ۵- جریان سیال خنک کن، ۶- پمپ خلا، ۷- شیر یک طرفه، ۸- محفظه آزمایش، ۹- نمونه آزمایش، ۱۰- عایق پلی ترافلوئرانیلی، ۱۱- بخش خنک کاری، ۱۲- سیستم داده برداری متصل به رایانه، ۱۳- دوربین عکس برداری، ۱۴- مسیر شیر تخلیه اضطراری، ۱۵- خط خروجی مایع چگالش یافته اضافی، ۱۶- دوربین عکس برداری

Fig. 3. The schematic of the condensation experiment apparatus; 1- boiler water supply 2-boiler, 3- immersing heater, 4-vapor heater, 5- cooling flow, 6-vacuum pump, 7-check valve 8- test section, 9-sample, 10-PTFE insulator, 11- cooling section, 12- data acquisition system 13- exhausting valve of condensate, 14-relief valve, 15- exhaust line of the cooling water, 16- photography camera.

1 Oil Immersion Heater

شکل ۴ نشان داده شده است، آب خنک از مقطع ۷ و از پمپ وارد مقطع ۸ (بخش خنکسازی) شده و در راستای طولی به پشت قطعه مسی برخورد کرده و از سوراخها خارج می‌شود. برای خنکسازی نمونه از آب شهر با دمای تقریبی 16°C و نیز در مواردی که به اختلاف دماهای بالاتر نیاز باشد از آب یخ با دبی‌های مختلف استفاده می‌شود. تمامی آزمایش‌ها در همان شرایط در یک روز دیگر نیز تکرار می‌شوند. نماهای مختلف قطعه تلفونی در شکل ۵ نشان داده شده است. همچنین چگونگی در برگیری نمونه توسط غلاف تلفونی در شکل ۶ نشان داده شده است.

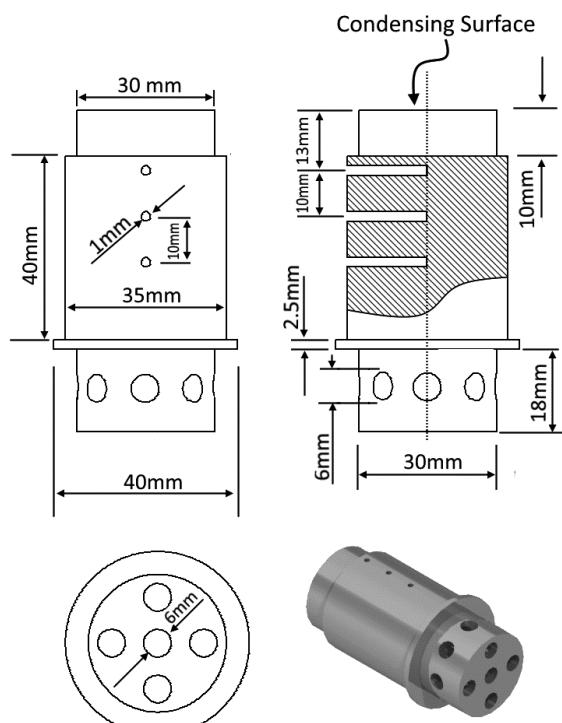
برای صحتستجی انتقال حرارت یکبعدی در قطعه، یک شبیه‌سازی سه بعدی با نرمافزار فلوئنت در یک شرایط فرضی نشان داده شده در شکل ۶ انجام شده است. بدین منظور ضریب انتقال حرارت در سمت بخار $15000 \text{ W/m}^2\cdot\text{K}$ و دمای بخار 400 K فرض شده است. این مقدار ضریب انتقال حرارت در محدوده میانی ضرایب انتقال حرارتی است که در آزمایش‌های انتقال حرارت چگالش به دست می‌آید، است. فرض شده که پیرامون پوشش تلفونی در معرض محیط با دمای 300 K با جریان جابجائی آزاد در نظر گرفته شده است. در این صورت ضریب انتقال بسیار پایین خواهد بود که در اینجا $20 \text{ W/m}^2\cdot\text{K}$ در نظر گرفته شده است. در سمت خنکسازی با توجه به اینکه جریان جابجائی اجباری وجود دارد، ضریب انتقال حرارت $500 \text{ W/m}^2\cdot\text{K}$ و با دما 288 K فرض شده است. با توجه به اینکه بررسی در محیط جامد انجام می‌شود، حل به سرعت همگرا شده و باقیمانده‌ها به حد کافی پائین می‌آیند. از شکل ۶ ملاحظه می‌شود که گرادیان دما درون نمونه مسی به خاطر

شکل ۵. نماهای مختلف قطعه تلفونی
Fig. 5. Different views of the PTFE cover

مسی (شماره ۹) که در یک غلاف عایق تفلونی (شماره ۱۰) قرار داده شده است، چگالش می‌یابد. سه سوراخ به قطر دو میلی‌متر موازی با هم و عمود بر روی محور نمونه برای اندازه‌گیری دما توسط ترموموپل نوع K در نظر گرفته شده است. همه‌ی ترموموپل‌ها توسط شرکت سنجش گسترکاوه کالیبره شده‌اند و دقت آن‌ها $\pm 0.1 \text{ K}$ است. دستگاه داده‌برداری دمایی متصل به رایانه (شماره ۱۲) وظیفه‌ی داده‌برداری همزمان را بر عهده دارد. قسمت پشتی نمونه در بخش خنکسازی (شماره ۱۱) توسط آب شهری که از مقطع شماره ۵ وارد و از مقطع شماره ۱۵ خارج می‌شود، خنک می‌شود. به‌منظور مشاهده بهتر فرآیند چگالش، درون قسمت آزمایش یک لامپ الایدی جایگذاری شده است. برای ضبط تصاویر فرآیند چگالش از یک دوربین دیجیتالی (شماره ۱۶) استفاده شده است.

برای اطمینان از وقوع انتقال حرارت یکبعدی در طول نمونه و جلوگیری از نشت حرارت، همان‌طور که در شکل ۳ نشان داده شده، از غلاف پی‌تی‌افای^۱ استفاده شده است. برای بهبود انتقال حرارت در بخش سرد نمونه، ۸ سوراخ بر روی قسمت محیطی و پنج سوراخ بر روی پیشانی نمونه در قسمت خنک و با قطر ۶ میلی‌متر ایجاد شده است. این ۸ سوراخ مانند فین عمل کرده و همان‌طور که در

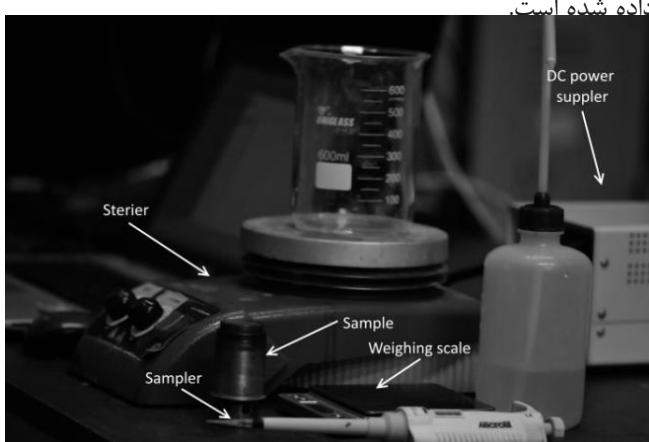

شکل ۴. نماهای مختلف از نمونه آزمایشی
Fig. 4. Different views of the sample

- 1 Accuracy
2 PTFE

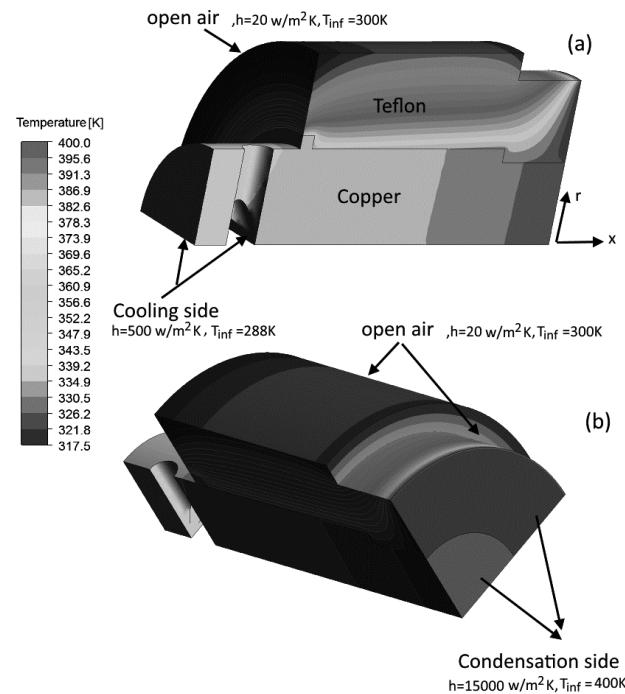
اسید و ۱- اکتادسیل مرکاپتان محصول شرکت مرک، بدون تغییر خلوص و همچنین آب دی‌یونیزه استفاده شده است.

نمونه‌ها با سمباده‌های درجه ۴۰۰ تا ۲۰۰۰ صیقل داده شده و سپس به روش فراصوتی^۲ در استون به مدت ۱۰ دقیقه شسته شده‌اند. پس از شستشو با آب دی‌یونیزه، جهت حذف اکسیدهای احتمالی روی سطح، نمونه‌ها به مدت ۱۵ دقیقه به روش فراصوتی در محلول ۱۵ درصد نیتریک اسید مجدد شسته شده و سپس با آب دی‌یونیزه آبکشی شده‌اند. برای کاهش انرژی سطحی و بهبود میزان آب‌گریزی، نمونه‌ها در محلول ۰/۰۱ مول بر لیتر ۱- اکتادسیل مرکاپتان و اتانول در دمای ۴۰ درجه سلسیوس و به مدت سه ساعت غوطه‌ور شده‌اند. در طول فرآیند آب‌گریزی محلول توسط یک همزن معناظتیسی^۳ (شکل ۷)، بهصورت مداوم هم زده شده تا از تهشیش شدن محلول جلوگیری شود. لازم به ذکر است کلیه مراحل آزمایش‌ها در این تحقیق برای نمونه‌های مختلف در زمان‌های مختلف غوطه‌وری و با غلظت‌های مختلف محلول، در شرایط یکسان محیطی انجام گرفته است. اندازه‌گیری زاویه تماس استاتیکی نمونه‌ها با قرار دادن یک قطره آب دی‌یونیزه به حجم ۵ میکرولیتر توسط قطره‌چکان^۴ (شکل ۷) در نقاط مختلف سطح در دمای محیط و عکس‌برداری از آن با استفاده از یک دوربین نیکون دی ۳۰۰^۵، صورت گرفته است. زاویه تماس استاتیکی نیز با نرم‌افزار ایمیج جی^۶ [۲۸] محاسبه شده است. تصویر تجهیزات مورد استفاده در فرآیند پوشش‌دهی در شکل ۷ نشان داده شده است.

شکل ۷. تصویر تجهیزات مورد استفاده برای پوشش‌دهی
Fig. 7. The image of apparatus used in the coating process

- 2 Ultrasonic
- 3 Magnetic Stirrer
- 4 Sampler
- 5 Nikon D300
- 6 Image J

شکل ۶. کانتور دما در طول مجموعه قطعه و غلاف تفلونی
Fig. 6. Temperature contour in the PTFE cover and sample

قابلیت حرارتی بالای مس ($k=400 \text{ W/m.K}$) نسبت به تفلون (0.25 W/m.K) کاملاً در راستای طولی است. در حالی‌که در غلاف تفلونی گرادیان دما در راستای شعاعی نیز وجود دارد.

قبل از شروع آزمایش، گرم‌کن درون دیگ‌بخار روشن شده و پمپ خلاً به مدت یک ساعت کل مجموعه (اعم از دیگ‌بخار، محفظه آزمایش و لوله‌ها) را در فشار تقریبی ۲۰ کیلوپاسکال حفظ کرده تا گازهای غیرقابل چگالش از سیستم حذف شود. همچنین برای اطمینان از حذف باقیمانده‌ی گازهای غیر قابل چگالش از سیستم، بخار به همراه مایع چگالش یافته از قسمت زیرین محفظه‌ی چگالش خارج می‌شود، چراکه چگالی گازهای غیرقابل چگالش $1/3 \text{ kg.m}^{-3}$ از چگالی بخار آب ($20/5 \text{ kg.m}^{-3}$) بیشتر بوده و احتمال دارد، در شروع آزمایش در قسمت تحتانی محفظه تجمع کنند [۲۷]. بعد از این مرحله پمپ خلاً از مدار خارج شده و آزمایش شروع می‌شود. لازم به ذکر است که حتی بعد از شروع آزمایش مجدداً برای اطمینان از حذف گازهای غیرقابل چگالش فرصت کافی برای پایا شدن دمای داده می‌شود. در حقیقت فرآیند آخر به‌نوعی، تمیز کردن به‌وسیله بخار^۱ است. کلیه آزمایش‌ها در فشار محیط انجام می‌شوند.

در این تحقیق از فلز مس با خلوص ۹۹/۹۹ درصد، استون (۹۹/۹)، اتانول (۹۹/۹ درصد)، نیتریک اسید (۶۵ درصد)، استئاریک

1 Purge

۳- کاهش داده‌ها

شار حرارتی در نمونه به روش کمترین مربعات^۱ و با استفاده از داده‌های خوانده شده از ترموکوپیل‌ها قابل محاسبه است. دمای سطح مورد آزمایش، با بروز یابی و استفاده از شبیه دما در طول قطعه قابل محاسبه است. در هر آزمایش بعد از اینکه دمای هر سه ترموکوپیل تعییه شده در طول نمونه به حالات پایا در آمد، محاسبات زیر جهت استخراج شار و دمای سطح انجام می‌شود:

$$q = -k \frac{\sum_{i=1}^N (x_i - \bar{x})(T_i - \bar{T})}{\sum_{i=1}^3 (x_i - \bar{x})^2} \quad (1)$$

$$T_w = \bar{T} + \frac{q}{k} \bar{x} \quad (2)$$

$$\bar{x} = \frac{1}{N} \sum_{i=1}^N x_i \quad \bar{T} = \frac{1}{N} \sum_{i=1}^N T_i \quad (3)$$

ضریب انتقال حرارت چگالش قطره‌ای نیز از رابطه‌ی زیر قابل محاسبه است:

$$h = \frac{q}{(T_v - T_w)} \quad (4)$$

۴- نتایج

۴-۱- بررسی ساختار سطح

همان‌طور که در بخش‌های قبل گفته شد، آرایش زبری‌های در ابعاد میکرو و نانو و ترکیب شیمیایی آن‌ها عوامل تأثیرگذار در میزان ترشوندگی سطح هستند [۳۱ و ۳۲]. بهمنظور بررسی ساختار سطح نمونه، از آنالیز میکروسکوپ الکترونی استفاده شده است. در شکل a-۸ ملاحظه می‌شود که ساختارهایی که بهصورت نامنظم بر روی سطح تشکیل شده‌اند عمدتاً کوچک‌تر از ۲۰۰ میکرومتر هستند. با بزرگنمایی بیشتر در شکل b-۸ معلوم می‌شود که این ساختارها بسیار شبیه به برگ گیاه سرخس هستند که بهصورت نامنظم در نقاط مختلف بر روی سطح رشد کرده‌اند. هرکدام از این برگ‌ها از برگچه‌های کوچک‌تری تشکیل شده که با برگ‌های اصلی متجانس هستند. ابعاد کلی برگ‌های اصلی بزرگ‌تر از ۲۰ میکرومتر است ولی ابعاد برگچه‌ها در حدود ۲۰ میکرومتر و تا حدی کمتر از آن است. شکل برگچه‌ها در بزرگنمایی بیشتر و در شکل c-۸ نشان داده شده

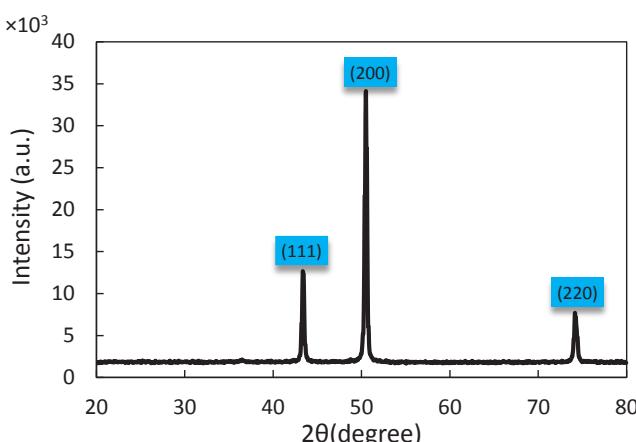
۱-۳- تحلیل عدم قطعیت داده‌های اندازه‌گیری شده

فرآیند خطی‌سازی انجام شده در بخش قبلی تنها در صورتی صحیح است که دمایها دقیقاً در مرکز سوراخ‌ها اندازه‌گیری شود. از آنجائی که اندازه‌گیری دما دقیقاً ممکن است در مرکز سوراخ انجام نشود، لذا این مسئله می‌تواند باعث ایجاد خطا در نتایج شود. با فرض اینکه خطاهای بهصورت تصادفی هستند، اندازه‌گیری‌ها توزیع نرمال داشته و حول یک مقدار متوسط پراکنده شده‌اند، اندازه‌گیری‌های دما در نقطه انجام می‌شوند و نه در سطح، قابلیت هدایتی نمونه در طول قطعه یکنواخت است و انتقال حرارت بهصورت یکبعدی انجام می‌شود، انتشار خطا با روش زیر قابل محاسبه است [۲۹]:

انحراف معیار اندازه‌گیری دما در هر نقطه

$$S_\epsilon = \sqrt{S_{T_i}^2 + \left(\frac{q \times d}{6k}\right)^2} \quad (5)$$

1 Least square

شکل ۹: تحلیل پراش پرتو ایکس بر روی نمونه بعد از فرآیند الکترونشست
Fig. 9. X-ray diffractometry analysis of the sample surface after the electrodeposition process

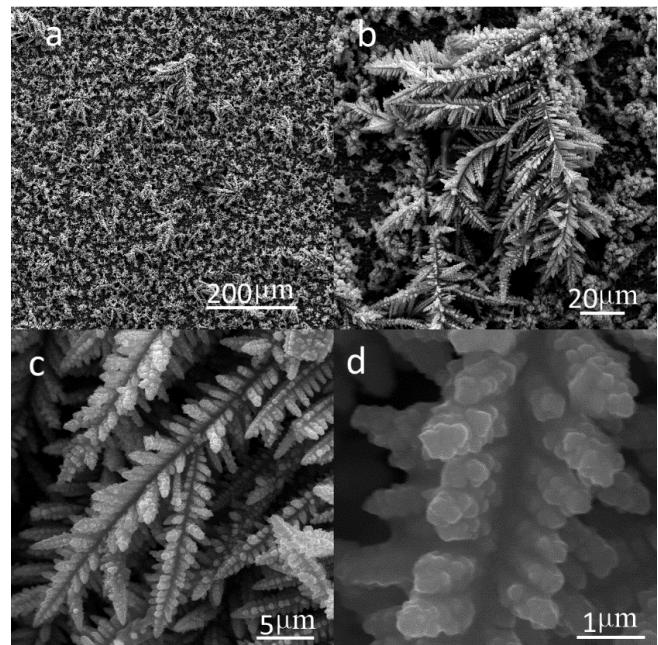
که در شکل ۹ نشان داده شده است، ملاحظه می‌شود اولاً ساختار سطح بلورین بوده و پرش‌هایی در زوایای نزدیک به $43/3$ ، $50/5$ و $70/1$ وجود دارد. با توجه به اینکه هر (فاز مربوط به یک) ماده یک الگوی پراش بخصوص به خود دارد، از جستجو در الگوهای مختلف مشخص می‌شود که پرش‌های دیده شده به ترتیب مربوط به صفحات $(1,1,1)$ ، $(2,0,0)$ و $(2,0,0)$ فلز مس هستند. همچنین پرش قابل توجه دیگری نیز در این الگوی دیده نمی‌شود؛ بنابراین می‌توان گفت که در فرآیند الکترونشست تنها پوششی از جنس مس بر روی نمونه ایجاد شده و فرآیند زیر در کاتد اتفاق می‌افتد:

یون‌های دو بار مثبت مس هم در الکتروولیت وجود دارد و هم از سطح آند می‌تواند جدا شده باشد. البته در فرآیند الکتروولیز حباب‌هایی اطراف کاتد دیده شده که احتمالاً هیدروژن محلول در آب با گرفتن الکترون به صورت زیر به مولکول‌های هیدروژن تبدیل می‌شوند:

عکس قطره بر روی سطوح مختلف تهیه شده در زمان یکسان و شدت جریان‌های مختلف در شکل ۱۰ و زوایای تماس متناظر در شکل ۱۱ نشان داده شده است. ملاحظه می‌شود که زاویه تماس نمونه‌ها همگی بیش از 150 درجه و تغییرات نسبت به شدت جریان قابل توجه نیست.

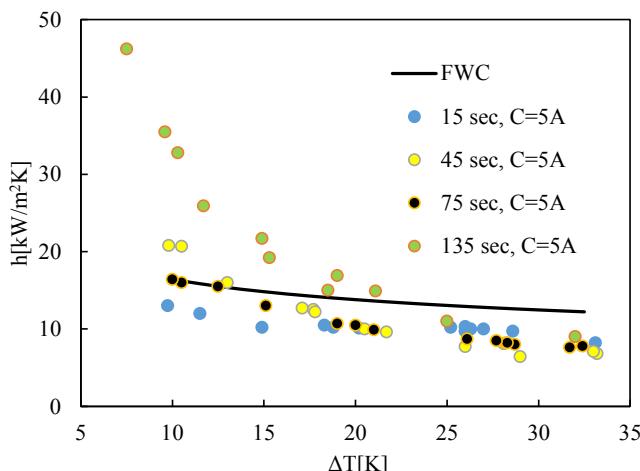

شکل ۸: آنالیز میکروسکوپ الکترونی روی نمونه بعد از فرآیند الکترونشست
Fig. 8. Scanning Electron microscopy analysis of the sample surfaces after electrodeposition process

است. ملاحظه می‌شود که هر کدام از برگچه‌ها به تنها یکی از 5 میکرومتر بزرگ‌تر هستند ولی شاخه‌های آن‌ها مطابق شکل d-۸ در حدود یک میکرومتر است؛ بنابراین به طور کلی می‌توان گفت که تحت این فرآیند عمدتاً میکرو ساختار بر روی سطح ایجاد می‌شود. این اجزای با ابعاد میکرو به همراه نانو پوششی که بعد از فرآیند آب‌گریزسازی (با نشاندن یک تکلایه‌ی خودچینش یافته‌ی ۱-اکتا دکان تیول) بر روی سطح ایجاد می‌شود، تشکیل یک زبری سلسه‌مراتبی^۱ را می‌دهد. همان‌طور که از عکس‌های میکروسکوپ الکترونی دیده می‌شود فضاهای خالی با ابعاد مختلف در بین این زبری‌ها به وجود آمده است. بر اساس مدل کیسی-بکستر^۲ [۳۳] این فضاهای خالی مملو از هوا از نفوذ آب به درون زبری‌ها جلوگیری کرده و حالت شبه تعادلی کیسی به وجود می‌آید. در این حالت قطرات به صورت معلق بر روی زبری‌ها قرار گرفته و به راحتی از روی سطح سر می‌خورند. این حالت برای ایجاد چگالش قطره‌ای ایده‌آل است. ساختار دیده شده در عکس‌های تهیه شده در این بخش در شرایط خاصی در فرآیند الکترونشست توسط نیکولیج و همکاران [۳۴] نیز گزارش شده است. برای مطالعه ساختار بلورین سطح نمونه پس از فرآیند الکترونشست از تحلیل پراش پرتو ایکس استفاده شده است. همان‌طور

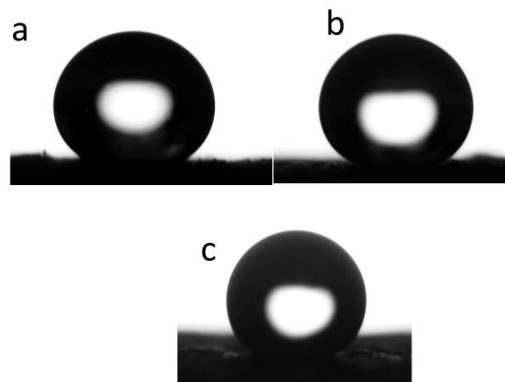
¹ Hierachal

² Cassie-Baxter

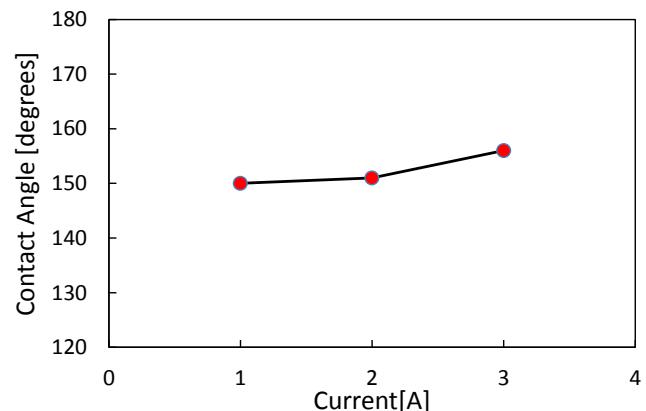
شکل ۱۲. تأثیر زمان فرآیند الکترونشست بر انتقال حرارت چگالش قطره‌ای
Fig. 12. Effects of electrodeposition time on the dropwise condensation heat transfer

برای زمان فرآیند ۱۳۵ ثانیه و ۷۵ ثانیه به ترتیب در دماهای کمتر از حدود ۲۰ و ۱۲ درجه بالاتر از انتقال حرارت چگالش لایه‌ای است. در مابقی حالات، اگرچه سطوح در حالت عادی (بیرون از محیط چگالش) آب‌گریز هستند اما در محیط چگالش عملکرد بهتری نسبت به سطح صاف و چگالش لایه‌ای به دست نمی‌دهند. یکی از علت‌های این موضوع می‌تواند این باشد که در صورتی که زمان فرآیند الکترونشست کم باشد مطابق قانون الکترولیز فارادی [۳۶] (رابطه (۱۲)) ضخامت لایه‌ی زبری نیز کم است. در این صورت قطره می‌تواند به راحتی به درون میکرو-نانو ساختارها نفوذ کند و حالت سیلابی^۱ اتفاق بیفتد. این حالت قبلًاً توسط محققان دیگری برای اختلاف دماهای بالا در چگالش قطره‌ای گزارش شده است [۳۹-۳۷]. حالت‌های مختلف نشستن قطره در فرآیند چگالش قطره‌ای در شکل ۱۳ نشان داده شده است. حالت ایده‌آل برای چگالش قطره‌ای حالت کیسی است که در شکل ۱۳ a-۱۳ نشان داده شده است (حالت الف). این حالت برای ارتفاع مشخصی از زبری‌ها و در محدوده‌ی اختلاف دمای مشخص اتفاق می‌افتد. اگر اختلاف دما زیاد شود (شکل b-۱۳) چگالی مراکز هسته‌زایی زیاد شده و قطرات ریزی که درون میکرو-نانوساختارها جوانه می‌زنند به هم می‌پیوندند و با قطره‌ی بزرگ‌تری که بالای آن‌ها قرار گرفته‌اند یکی می‌شوند [۴۰] (شکل b-۱۳). در حالت دیگر (شکل c-۱۳) ارتفاع زبری‌ها ممکن است آن قدر کم باشد که قطره به راحتی کل زبری‌ها را در بر بگیرد. در شکل‌های b-۱۳ و c-۱۳ قطرات چسبیده به سطح تشکیل می‌شوند که تمایل زیادی برای

شکل ۱۰. عکس قطره بر روی نمونه آماده شده با شدت جریان‌های ۱، ۲ و ۳ آمپر و در زمان یکسان

Fig. 10. Droplet images on the samples produced by different currents 1, 2, 3 A and at the same processing time

شکل ۱۱. تغییرات زاویه تماس نسبت به شدت جریان در زمان ثابت
Fig. 11. Contact angle variation with respect to the electrical current at constant time

۲-۴- تأثیر زمان فرآیند الکترونشست بر چگالش قطره‌ای

برای بررسی اثر زمان فرآیند الکترونشست بر انتقال حرارت چگالش قطره‌ای، سطوح در چهار زمان ۱۵، ۴۵، ۷۵ و ۱۳۵ ثانیه، غلظت ثابت ۵۰ مول بر لیتر محلول آبی مس سولفات و در شدت جریان ثابت ۱۴ آمپر تهیه شده است. تأثیر مدت زمان فرآیند الکترونشست بر روی ضریب انتقال حرارت چگالش لایه‌ای، که از رابطه‌ی زیر به دست آمده نیز در شکل نشان داده شده است [۳۵].

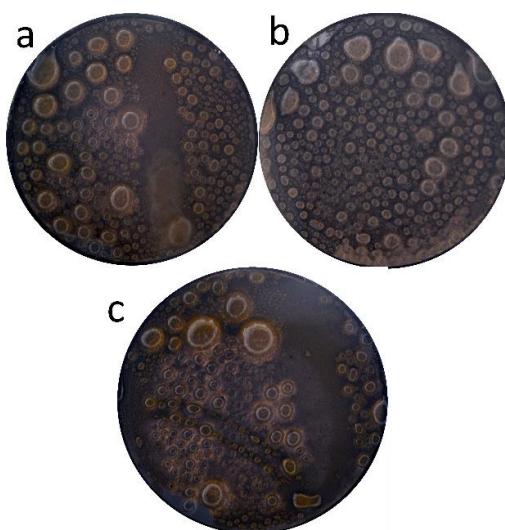
$$h_{FWC} = 0.83404 \left(\frac{k_i^3 \rho_i g H_{fg}}{\mu_i R \Delta T} \right)^{\frac{1}{4}} \quad (11)$$

همان‌طور که از شکل ۱۲ ملاحظه می‌شود ضریب انتقال حرارت

در لایه‌ی چگالش یافته بر روی دو سطح یکسان باشد [۴۳]. در حالت سیلابی شدن در چگالش قطره‌ای نیز یک حالت مشابه با چگالش لایه‌ای در زیر قطرات اتفاق می‌افتد و انتقال حرارت حتی از حالت چگالش لایه‌ای نیز کمتر می‌شود؛ بنابراین با سیلابی شدن، دیگر چگالش قطره‌ای ماهیت خود را از دست داده و شاید دیگر نتوان آن را چگالش قطره‌ای نامید هرچند که ظاهرا قطرات بر روی سطح تشکیل می‌شوند.

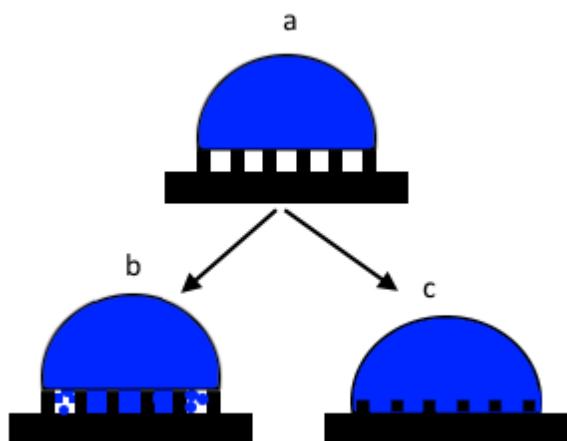
یکی از موارد قابل توجه دیگر که در شکل ۱۲ دیده می‌شود این است، درصورتی که زمان مناسبی برای فرآیند الکترونشست است در نظر گرفته شود (به عنوان مثال ۱۳۵ ثانیه) در اختلاف دماهای کمتر از ۱۰ درجه، چگالش قطره‌ای می‌توان ۴-۲ برابر انتقال حرارت بهتری نسبت به چگالش لایه‌ای داشته باشد.

عکس فرآیند چگالش قطره‌ای برای زمان‌های الکترونشست ۱۵، ۴۵ و ۱۳۵ ثانیه در شکل ۱۴ نشان داده شده است. همان‌گونه که در شکل a-۱۴ دیده می‌شود سطح با حجم زیادی از قطرات پوشانده شده است. یک قطره در حال سقوط نیز در این شکل دیده می‌شود. در شکل b-۱۴ که مربوط به زمان ۴۵ ثانیه است حجم قطراتی که سطح را پوشانده‌اند بسیار زیاد است و قطره‌ی لغزانی نیز دیده نمی‌شود؛ اما در زمان ۱۳۵ ثانیه ملاحظه می‌شود که اوّل بخش زیادی از سطح با قطرات نسبتاً ریزتری نسبت به دو حالت پیش پوشانده شده است، ضمن اینکه بخش بزرگی از سطح (در مقایسه با دو حالت دیگر) در

شکل ۱۴. چگالش قطره‌ای بر روی سطح آبگریز شده با a) زمان الکترونشست ۱۵ ثانیه، b) ۴۵ ثانیه و c) ۱۳۵ ثانیه

Fig. 14. Dropwise condensation on the surface hydrophobized electrodeposition times a) 15 sec, b) 45 sec, and c) 135 sec

شکل ۱۳. حالت‌های مختلف نشست قطره بر روی سطح a) حالت کیسی سیلابی شدن در اثر حجم زیاد هسته‌زایی c) حالت سیلابی شدن در اثر ارتفاع کم زبری‌ها

Fig. 13. Different droplet sitting conditions a) Cassie state, b) flooding due to large nucleation and c) flooding due to small roughness height

ترک سطح ندارند. در حالتی که در شکل a-۱۳ قطره به راحتی از روی سطح سر می‌خورد. به طور کلی مشخصه اصلی چگالش قطره‌ای که آن را از چگالش لایه‌ای به لحاظ انتقال حرارت بیشتر، متمایز می‌کند این است که قطرات در آن باید به سرعت و در کمترین زمان ممکن سطح را ترک کنند. قطرات لغزان در مسیر خود سایر قطرات را جاروب می‌کنند. بدین ترتیب سطوح عاری از مایع چگالیده پدید آمده که مستقیماً در معرض بخار قرار می‌گیرند و بدین ترتیب انتقال حرارت بهبود می‌یابد؛ بنابراین درصورتی که به هر دلیلی قطرات نتوانند بلغزنند (شکل‌های b-۱۳ و c-۱۳) مزیت چگالش قطره‌ای نسبت به چگالش لایه‌ای از بین می‌رود. در شکل ۱۲ ملاحظه می‌شود که برای کلیه موارد مورد آزمایش چگالش قطره‌ای حالت سیلابی برای اختلاف دماهای بالای ۲۵ درجه اتفاق افتاده است. همچنین حالت در زمان‌های ۱۵ و ۴۵ ثانیه به دلیل ارتفاع کم زبری‌ها چگالش حالت سیلابی (شکل c-۱۳) اتفاق افتاده است.

نکته قابل ذکر این است که وجود زبری بر روی سطح، چگالش لایه‌ای را نیز می‌تواند تحت تأثیر قرار دهد [۴۱ و ۴۲]. به عنوان مثال یون و همکاران [۴۳] نشان دادند درصورتی که ضخامت لایه‌ی مایع کوچک‌تر از ضخامت زبری‌ها باشد ضریب انتقال حرارت به طور قابل توجهی از مقدار تخمین زده شده از تئوری ناسلت کمتر است. در حقیقت ضخامت واقعی لایه‌ی سیال بر روی یک سطح زبر در چگالش لایه‌ای بیشتر از یک سطح صاف است هرچند که دبی جریان

توجه به محدودیت منبع تغذیه مورد استفاده در این تحقیق (تامین حداقل ۵ آمپر)، شدت جریان‌های کمتری در این بخش مورد بررسی قرار گرفته شده و هدف بررسی میزان تاثیر شدت جریان بر انتقال حرارت است.

$$m = \frac{ItM}{zF} \quad (12)$$

تأثیر شدت جریان فرآیند الکتروشیمیایی بر ضریب انتقال حرارت در شکل ۱۵ نشان داده شده است. ملاحظه می‌شود که با کاهش شدت جریان الکتریکی، به دلیل کاهش ضخامت لایهٔ نشسته بر روی کاتد، ضریب انتقال حرارت نیز به طور قابل توجهی کاهش می‌یابد. بنابراین از این قسمت این گونه می‌توان نتیجه گرفت که برای بهبود ضریب انتقال حرارت، با این زمان و غلظت الکتروولیت شدت جریان حتماً باید بیشتر از ۵ آمپر باشد.

۴-۴- پایداری سطوح

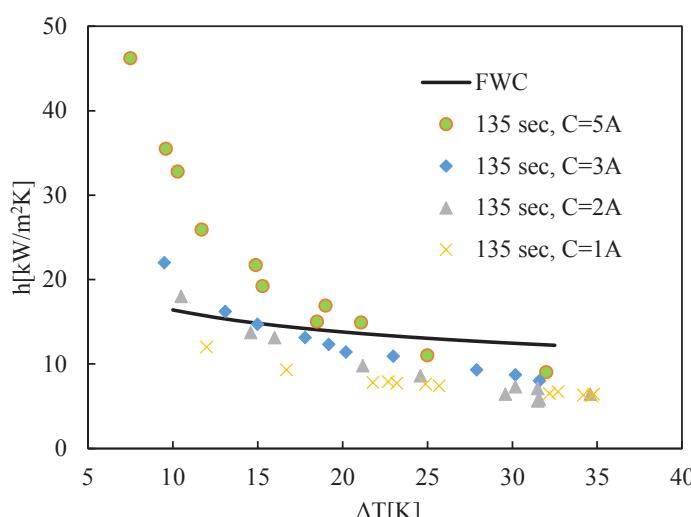
به طور کلی سطوح فلزی آب‌گریز کاملاً پایدار تاکنون در منابع و مقالات گزارش نشده است. به همین دلیل تابه‌حال مبادله‌گرهای حرارتی صنعتی بر مبنای چگالش قطره‌ای هم ساخته نشده است. به عنوان مثال در حالتی که یک قطعه آب‌گریز کاملاً در آب فرو رفته باشد میزان پایداری در حدود ۷ روز و در مجاورت هوا نیز تا ۱۲ هفته نیز در مقالاتی [۴۵] که اخیراً در سال ۲۰۱۸ گزارش شده است، نیز دیده می‌شود. این موضوع نشان می‌دهد که مبحث آب‌گریزی هنوز یک مرز دانش محسوب می‌شود. در مورد تحقیق

اثر جاروب شدن قطرات توسط یک قطره‌ی لغاز، عاری قطره است. هرچقدر میانگین شعاع قطرات روی سطح کوچک‌تر باشد، مقاومت حرارتی از میان قطره کوچک‌تر بوده و بالطبع انتقال حرارت بهتری نیز خواهد داشت [۴۶]. از طرفی هرچقدر در شرایط یکسان تعداد کمتری قطره بر روی سطح وجود داشته باشد، نیز انتقال حرارت بهتر است. همین‌طور هرچقدر سطح عاری از قطره، بزرگ‌تر باشد سطح مستقیماً در تماس با بخار قرار می‌گیرد و ضریب انتقال حرارت افزایش می‌یابد [۴۶]؛ بنابراین ملاحظه می‌شود که سه عامل فوق سبب شده که انتقال حرارت زمان الکترون‌شست ۱۳۵ ثانیه از دو حالت دیگر بهتر باشد.

۴-۳- تأثیر شدت جریان فرآیند الکترون‌شست بر چگالش قطره‌ای

یکی دیگر از پارامترهای تأثیرگذار بر رفتار سطح زبر شده در چگالش قطره‌ای به وسیله فرآیند الکترون‌شست، شدت جریان عبوری از سلول الکتروشیمیایی است. شدت جریان و زمان فرآیند دو پارامتری هستند که می‌توانند بر ضخامت و چگالی زبری‌ها تأثیرگذار باشند. همانطوری که در بخش قبل نشان داده شد، در برخی از حالات ممکن است حالت سیلابی اتفاق بیفتد. همین انتظار در مورد شدت جریان‌های مختلف نیز وجود دارد.

با توجه به قانون الکتروولیز فارادی [۳۶] (رابطه (۱۲)) جرم و در نتیجه ضخامت ماده‌ی نشانده شده بر روی کاتد به طور مستقیم به زمان فرآیند الکترون‌شست و شدت جریان سلول بستگی دارد. با

شکل ۱۵. تأثیر شدت جریان فرآیند الکترون‌شست بر انتقال حرارت چگالش قطره‌ای
Fig. 15. Effects of electrical current of electrodeposition process on the dropwise condensation

چگالش قطره‌ای عملکرد بهتر نسبت به چگالش لایه‌ای دارد. به عنوان مثال چگالش قطره‌ای بر روی سطح تهیه شده در زمان ۱۳۵ ثانیه در اختلاف دمای ۱۰ درجه ۴۰۰ درصد انتقال حرارت بهتری نسبت به چگالش لایه‌ای دارد. همچنین اثر شدت جریان در زمان ثابت ۱۳۵ ثانیه بر روی انتقال حرارت چگالش قطره‌ای نیز مورد بررسی قرار گرفت. نتایج نشان داد که تنها شدت جریان ۵ آمپر عملکرد مطلوبی داشته و شدت جریان‌های کمتر عملکرد مناسبی از نظر انتقال حرارت در مقایسه با چگالش لایه‌ای ندارند. روش به کار رفته در این تحقیق بسیار آسان و کم‌هزینه است. ضمن اینکه روش فوق به راحتی قابل به کارگیری بر روی هندسه‌های پیچیده است.

فهرست علائم

علائم انگلیسی

d	قطر سوراخ محل تعییه ترموموکوپل (m)
F	ثابت فارادی ($C\ mol^{-1}$)
g	شتاب گرانش (m/s^2)
h	ضریب انتقال حرارت ($W/m^2.K$)
H_{fg}	گرمای نهان (J/kg)
i	شمارنده تعداد ترموموکوپل (a)
I	شدت جریان الکتریکی (A)
k	قابلیت هدایت حرارتی ($W/m.K$)
m	جرم فلز الکترونشست شده بر روی کاتد (gr)
M	جرم مولی فلز (gr/mole)
N	تعداد سوراخ‌های محل تعییه ترموموکوپل
q	شار حرارتی (W/m^2)
R	شعاع سطح چگالش (m)
T	دما (K)
t	زمان (sec)
x	فاصله محل سوراخ هر ترموموکوپل از سطح چگالش (m)
S	انحراف معیار
T	دما (K)
z	تعداد الکترون‌های شرکت کننده در واکنش کاهش (e)
μ	علائم یونانی
ρ	لرجت دینامیکی ($kg.m^{-1}.s^{-1}$)
ρ	چگالی ($kg.m^{-3}$)
ε	مریبوط به انحراف معیار اندازه گیری دما در هر نقطه
q	مریبوط به انحراف معیار اندازه گیری شار حرارتی
w	مریبوط به انحراف معیار اندازه گیری دمای دیواره
i	مریبوط به انحراف معیار اندازه گیری دمای هر نقطه
h	مریبوط به انحراف معیار اندازه گیری ضریب انتقال حرارت

فعالی آزمایش‌ها در یک روز دیگر تکرار شده و نتایج متوسط در نمودارها ارائه شده است. در آزمایش‌های تکرار شده تغییرات پایداری محسوسی در مورد میزان آب‌گریزی ملاحظه نشده است.

۵- نتیجه‌گیری

چگالش یکی از رژیم‌های انتقال حرارت که به خاطر تغییر فاز سیال در آن، ظرفیت انتقال حرارت بسیار بالایی دارد. بسیاری از فرآیندهای صنعتی نظیر صنایع توان و تبرید از رژیم تغییر فاز چگالش برای انتقال حرارت سود می‌برند؛ بنابراین بهبود فرآیند انتقال حرارت چگالشی حتی به مقدار کم، می‌تواند صرفه‌جویی قابل توجهی در هزینه داشته باشد. فرآیند چگالش به دو صورت لایه‌ای و قطره‌ای بر روی سطح ظاهر می‌شود. تحقیقات قبلی نشان داده است درصورتی که سطوح آب‌گریز موردنیاز برای انتقال حرارت چگالش، شرایط خاصی را داشته باشند، رژیم انتقال حرارت چگالش قطره‌ای انتقال حرارت بسیار بهتری نسبت به چگالش لایه‌ای دارد. در این تحقیق از روش الکترونشست برای ایجاد زبری‌های موردنیاز در تولید سطوح آب‌گریز که لازمه تشکیل چگالش قطره‌ای است، مورد استفاده قرار گرفت. روش الکترونشست یک روش ساده و ارزان و با کنترل‌پذیری بسیار خوب است. بررسی سطح قطعات بعد از فرآیند الکترونشست با کمک عکس‌های اس‌ای‌ام و آنالیز ایکس‌آردي نشان می‌دهد که سطوح از میکرو ساختارهایی از جنس مس پوشانده شده است. این موضوع سبب می‌شود که سطح بعد از پوشش‌دهی با یک تک لایه‌ی خودچینش یافته ۱-اکتا دکان تیول خاصیت آب‌گریزی پیدا کنند. بررسی عکس قطره‌های قرار داده شده بر روی سطح نیز نشان می‌دهد که تقریباً در بیشتر موارد زاویه‌ی تماس بیش از ۱۵۰ درجه بوده و بنابراین سطوح ابرآب‌گریز هستند. در ادامه اثر پارامترهای آماده‌سازی سطح به روش الکترونشست بر روی انتقال حرارت چگالشی مورد بررسی قرار گرفت. برای این کار در ابتدا چهار زمان مختلف ۱۵، ۴۵، ۷۵ و ۱۳۵ ثانیه فرآیند الکترونشست در شدت جریان برابر ۵ آمپر و غلظت محلول یکسان ۴/۰ مول بر لیتر الکتروولیت آبی مس- سولفات مورد بررسی قرار گرفت. نتایج نشان داد که در اختلاف دماهای بالا و نیز زمان کم الکترونشست (زمان‌های ۱۵ و ۴۵)، چگالش قطره‌ای عملکرد بدتری نسبت به چگالش لایه‌ای دارد. در حالی که در زمان‌های بالاتر (۷۵ و ۱۳۵ ثانیه) الکترونشست و نیز اختلاف دمای کمتر از ۱۵ درجه،

مراجع

- Engineering, 129 (2018) 812-821.
- [10] H.R. Talesh Bahrami, S. Zareie, H. Saffari, A numerical analysis of dropwise condensation of nanofluid on an inclined plate, *Modares Mechanical Engineering*, 17(3) (2017) 105-114.
- [11] S. Zarei, H.R. Talesh Bahrami, H. Saffari, Effects of geometry and dimension of micro/nano-structures on the heat transfer in dropwise condensation: A theoretical study, *Applied Thermal Engineering* 137 (2018) 440-450.
- [12] H.R. Talesh Bahrami, B. Ahmadi, H. Saffari, Optimal condition for fabricating superhydrophobic copper surfaces with controlled oxidation and modification processes, *Materials Letters*, 189 (2017) 62-65.
- [13] H.R. Talesh Bahrami, B. Ahmadi, H. Saffari, Preparing superhydrophobic copper surfaces with rose petal or lotus leaf property using a simple etching approach, *Materials Research Express*, 4(5) (2017).
- [14] E. Matei, C. Busuioc, A. Evangelidis, I. Zgura, M. Enculescu, M. Beregoi, I. Enculescu, Hierarchical functionalization of electrospun fibers by electrodeposition of zinc oxide nanostructures, *Applied Surface Science* (2018).
- [15] G.V.G. Mercado, C.J. González, M.I. Oliva, V. Brunetti, G.A. Eimer, Morphology of copper deposits obtained by metallic electrodeposition, *Procedia Materials Science*, 8 (2015) 635-640.
- [16] W. Xi, Z. Qiao, C. Zhu, A. Jia, M. Li, The preparation of lotus-like super-hydrophobic copper surfaces by electroplating, *Applied Surface Science*, 255(9) (2009) 4836-4839.
- [17] Z. Chen, L. Hao, A. Chen, Q. Song, C. Chen, A rapid one-step process for fabrication of superhydrophobic surface by electrodeposition method, *Electrochimica Acta*, 59 (2012) 168-171.
- [18] K. Rurack, R. Martínez-Máñez, The supramolecular chemistry of organic-inorganic hybrid materials, John Wiley & Sons, 2010.
- [1] A. Asadi, M. Rahnama, M.A. Talebizadeh, H.B. Harandi, Performance optimization of multi-effect distillation-thermal vapor compression desalination using genetic algorithm, *Amirkabir Journal of Mechanical Engineering*, 50(2) (2018) 161-170(in Persian).
- [2] S.M.A. Hosseini, F. Sarhaddi, Performance Assessment of a Humidification-Dehumidification Desalination Unit Connected to Photovoltaic Thermal Collectors, *Amirkabir Journal of Mechanical Engineering*, 49(3) (2017) 653-662(in Persian).
- [3] A. Nourbakhsh, S. Jahantighi, A. Mohammadi, Simulation of heat transfer in shutdown time of engine by conjugate heat transfer, *Amirkabir Journal of Mechanical Engineering*, 0 (2018) (in Persian).
- [4] N. Miljkovic, R. Enright, E.N. Wang, Modeling and Optimization of Superhydrophobic Condensation, *J. Heat Transfer*, 135(11) (2013) 111004.
- [5] J.B. Boreyko, Y. Zhao, C.-H. Chen, Planar jumping-drop thermal diodes, *Appl. Phys. Lett.*, 99(23) (2011) 234105--234103.
- [6] E. Schmidt, W. Schurig, W. Sellschopp, Versuche über die Kondensation von Wasserdampf in Film- und Tropfenform, *Technische Mechanik und Thermodynamik*, 1(2) (1930) 53-63.
- [7] N. Miljkovic, Development and characterization of micro/nano structured surfaces for enhanced condensation, Massachusetts Institute of Technology, 2013.
- [8] S.B. Barati, N. Pionnier, J.-C. Pinoli, S. Valette, Y. Gavet, Investigation spatial distribution of droplets and the percentage of surface coverage during dropwise condensation, *International Journal of Thermal Sciences*, 124 (2018) 356-365.
- [9] Q. Peng, L. Jia, C. Dang, X. Zhang, Q. Huang, Experimental investigation on flow condensation of R141b with CuO nanoparticles in a vertical circular tube, *Applied Thermal*

- [28] ImageJ, in, 2017.
- [29] M. Kedzierski, J. Worthington III, Design and machining of copper specimens with micro holes for accurate heat transfer measurements, *EXPERIMENTAL HEAT TRANSFER An International Journal*, 6(4) (1993) 329-344.
- [30] P. Bevington, D.K. Robinson, *Data Reduction and Error Analysis for the Physical Sciences*, McGraw-Hill Education, 2002.
- [31] H.Y. Erbil, A.L. Demirel, Y. Avci, O. Mert, Transformation of a simple plastic into a superhydrophobic surface, *Science*, 299(5611) (2003) 1377-1380.
- [32] A. Lafuma, D. Quéré, Superhydrophobic states, *Nature Materials*, 2(7) (2003) 457.
- [33] A. Cassie, S. Baxter, Wettability of porous surfaces, *Transactions of the Faraday society*, 40 (1944) 546-551.
- [34] N.D. Nikolić, L.J. Pavlović, M.G. Pavlović, K.I. Popov, Effect of temperature on the electrodeposition of disperse copper deposits, *Journal of the Serbian Chemical Society*, 72(12) (2007) 1369-1381.
- [35] G.A. O'Neill, J.W. Westwater, Dropwise condensation of steam on electroplated silver surfaces, *International Journal of Heat and Mass Transfer*, 27(9) (1984) 1539-1549.
- [36] D. Barker, F.C. Walsh, Applications of Faraday's Laws of Electrolysis in Metal Finishing, *Transactions of the IMF*, 69(4) (1991) 158-162.
- [37] N. Miljkovic, R. Enright, Y. Nam, K. Lopez, N. Dou, J. Sack, E.N. Wang, Jumping-droplet-enhanced condensation on scalable superhydrophobic nanostructured surfaces, *Nano letters*, 13(1) (2012) 179-187.
- [38] M. Sbragaglia, A.M. Peters, C. Pirat, B.M. Borkent, R.G. Lammertink, M. Wessling, D. Lohse, Spontaneous breakdown of superhydrophobicity, *Physical review letters*, 99(15) (2007) 156001.
- [39] J. Cheng, A. Vandadi, C.-L. Chen, Condensation heat transfer on two-tier superhydrophobic
- [19] A. Das, H. Kilty, P. Marto, G. Andeen, A. Kumar, The use of an organic self-assembled monolayer coating to promote dropwise condensation of steam on horizontal tubes, *Journal of heat transfer*, 122(2) (2000) 278-286.
- [20] C.-H. Chen, Q. Cai, C. Tsai, C.-L. Chen, G. Xiong, Y. Yu, Z. Ren, Dropwise condensation on superhydrophobic surfaces with two-tier roughness, *Applied Physics Letters*, 90(17) (2007) 173108.
- [21] A.K. Das, H.P. Kilty, P.J. Marto, G.B. Andeen, A. Kumar, The Use of an Organic Self-Assembled Monolayer Coating to Promote Dropwise Condensation of Steam on Horizontal Tubes, *Journal of Heat Transfer* 122(2) (2000) 278-286.
- [22] Q. Yang, A. Gu, Dropwise Condensation on SAM and Electroless Composite Coating Surfaces, *Journal of chemical engineering of Japan*, 39(8) (2006) 826-830.
- [23] L. Yin, Y. Wang, J. Ding, Q. Wang, Q. Chen, Water condensation on superhydrophobic aluminum surfaces with different low-surface-energy coatings, *Applied Surface Science*, 258(8) (2012) 4063-4068.
- [24] D. Torresin, M.K. Tiwari, D. Del Col, D. Poulikakos, Flow condensation on copper-based nanotextured superhydrophobic surfaces, *Langmuir*, 29(2) (2013) 840-848.
- [25] L. Chen, S. Liang, R. Yan, Y. Cheng, X. Huai, S. Chen, n-Octadecanethiol self-assembled monolayer coating with microscopic roughness for dropwise condensation of steam, *Journal of Thermal Science*, 18(2) (2009) 160-165.
- [26] J. Reid, Copper electrodeposition: principles and recent progress, *Japanese Journal of Applied Physics*, 40(4S) (2001) 2650.
- [27] K.W. Hwang, D. Kim, H. Jo, H.S. Park, K. Moriyama, M.H. Kim, Effects of heat flux on dropwise condensation on a superhydrophobic surface, *J. Mech. Sci. Technol.*, 30(5) (2016) 2141--2149.

- [43] R. Yun, J. Heo, Y. Kim, Effects of surface roughness and tube materials on the filmwise condensation heat transfer coefficient at low heat transfer rates, *Int. Commun. Heat Mass Transfer*, 33(4) (2006) 445-450.
- [44] H.R. Talesh Bahrami, H. Saffari, Theoretical study of stable dropwise condensation on an inclined micro/nano-structured tube, *Int. J. Refrig.*, 75 (2017) 141-154.
- [45] H. Saffari, B. Sohrabi, M.R. Noori, H.R.T. Bahrami, Optimal condition for fabricating superhydrophobic Aluminum surfaces with controlled anodizing processes, *Applied Surface Science*, 435 (2018) 1322-1328.
- surfaces, *Applied Physics Letters*, 101(13) (2012) 131909.
- [40] N. Miljkovic, D.J. Preston, R. Enright, E.N. Wang, Electric-Field-Enhanced Condensation on Superhydrophobic Nanostructured Surfaces, *ACS Nano*, 7(12) (2013) 11043-11054.
- [41] W.L.B. A. Pridgeon, Studies in Evaporator Design. V-Effect of Surface Conditions, *Industrial and Engineering Chemistry* 16(5) (1924) 474-478.
- [42] N.Y. M. Izumi, T. Shinmura, Y. Isobe, S. Ohtani, J.W. Westwater, Drop and filmwise condensation on horizontally scratched rough surfaces, *Heat Transfer-Japanese Research*, 18 (1989).